

בס"ד. משיחת ש"פ חוקת-בלק, י"ב תמוז, ה'תשט"ו.

בלתי מוגה

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפרי, שישנו מנהג מקדמונים שתקנוהו הגאונים, שכאו"א יאמר בכל יום את מזמור התהלים השייך לימי שנותיו. וע"פ המדובר פעם², שגם בנשמה כפי שהיא למעלה יש עלי' וגידול בזמן,

— שענין זה הוא בכאו"א מישראל בכלל, ובפרט בנוגע לנשיא בישראל, שהוא קשור באופן תמידי עם צאן מרעיתו, שהם נמצאים בגדרי הזמן והעולם —

הרי נמצא, שעתה נעשה כ"ק מו"ח אדמו"ר בן חמש ושבעים שנה, והמזמור תהלים דעתה הוא מזמור ע"ו בתהלים.

ומכיון שהוא נשיא ישראל, שגם עתה לא עזב צאן מרעיתו — הרי תוכנו של מזמור תהלים זה הוא תוכן העבודה דשנה זו, עבור כל מקושריו והשייכים אליו.

ב. במזמור תהלים זה נאמר³ "משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה".

ואיתא בגמרא⁴: "אם יראה למה שקטה, ואם שקטה למה יראה, אלא בתחילה יראה ולבסוף שקטה. ולמה יראה כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש מאי דכתיב⁵ ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, ה"א יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר להם, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו"⁶ ("הששי משמע הששי המיוחד במקום אחר .. ויהי ערב ויהי בוקר של גמר בראשית תלוי ביום הששי, והוא ו' בסיון שבו ניתנה תורה").

אמנם, בתרגום מבוראר הפסוק באופן אחר — "ארעא דעממי דחילת,

(1) סה"ש תש"ד ע' 162. וראה אג"ק שלו
 ח"י ע' נג.
 (2) ראה תו"מ ח"ב ע' 206 ואילך. וש"נ.
 (3) פסוק ט.
 (4) שבת פח, א (ובפרש"י). וש"נ.
 (5) בראשית א, לא ובפרש"י.
 (6) ועד"ז במדרש (שהש"ר פ"א, ט (ו).
 ועוד).

ארעא דישראל שדוכת". והיינו דקאי על הזמן דלעתיד, שאז יהי "ארץ יראה ושקטה" — "ארץ יראה" בארץ האומות, ו"ושקטה" בארץ ישראל. ועד"ז יש מפרשים דקאי על הזמן דלעתיד (כהתרגום), ו"יראה ושקטה" קאי על החלוקה דרשעים וצדיקים: ד"יראה" קאי על הרשעים, ו"ושקטה" קאי על הצדיקים.

וצריך להבין: מכיון שלפי שני פירושים הנ"ל קאי פסוק זה על הזמן דלעתיד וימות המשיח, שאז יהי "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" — איך שייך שיהי אז הענין ד"ארעא דעממי"? וביותר אינו מובן: איך שייך לפרש (כפירוש הב') דקאי על רשעים — הרי כאשר "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", אזי לא יהיו רשעים?!

ג. וביאור הענין:

"יראה" ו"שקטה" — הם ב' אופנים בעבודת השם: ישנה עבודה הנקראת בשם "יראה", וישנה עבודה הנקראת בשם "שקטה"; ו"ארץ יראה ושקטה" פירושו, שסדר העבודה הוא שתחילה צ"ל העבודה ד"יראה", ודוקא לאח"ז באה העבודה ד"ושקטה".

ותוכן העבודה ד"יראה" הוא — שעדיין ישנו רע, והעבודה היא לדחות ולגרש את הרע. ולכן נקראת עבודה זו בשם "יראה" — כיון שבאופן זה יראים וחוששים תמיד מהרע ("מען האלט אלץ אין איין מורא האָבן און ציטערן פֿאַר דעם רע"), דמכיון שהרע עדיין לא נדחה לגמרי, חוששים תמיד שלא יהי חוזר וניעור, ולכן צריכים תמיד לנהל מלחמה עם הרע כדי לדחותו ולגרשו.

ותוכן העבודה ד"ושקטה" הוא — עבודה בדרך מנוחה. והיינו, שכבר פעל בעבודתו שאין בו עוד שום רע, ובמילא אינו צריך להילחם בהרע. ולכן הרי הוא "ישן על מטתו" ("ושקטה"), ועניני הבירורים נעשים בדרך ממילא, כפי שהי' בימי שלמה¹⁰, שאז "קיימא סיהרא באשלמותא"¹¹.

אמנם, כיון שישנם כאלו הטועים וחושבים שהם אוחזים כבר במדרגת "ושקטה", ואינם צריכים עוד למלחמה — לכן מדגיש הכתוב "ארץ יראה ושקטה", היינו שצריך להיות תמיד העבודה ד"יראה", וכאשר

10) ראה תו"א בראשית ה, סע"ד ואילך. ובכ"מ.

11) זח"א קג, א. רכג, א"ב. ועוד. וראה גם שמור"ר פט"ו, כו.

7) אבן עזרא עה"פ (כפ"י הב').

8) זכר"י יג, ב.

9) ראה איכ"ר פ"ד, טו.

עוסקים בעבודה ד"יראה", אזי נעשה אח"כ בדרך ממילא "ושקטה"; אבל מה שנוגע לעבודתו הוא — שעליו לדעת שעליו לעסוק בהעבודה ד"יראה", ועי"ז יהי בדרך ממילא "ושקטה".

ד. והנה, כשם שבעבודה הפרטית עלול אדם לרמות את עצמו ולחשוב שהוא יכול כבר לנהוג באופן ד"ישן על מטתו" ולא לעשות דבר, ומצד טעות זו עלול הוא ליפול ממדרגתו, כך שהרע יתגבר עליו — כן הוא גם בכללות, שיש להזהר ביותר שלא לרמות את עצמו ולחשוב שהגיע כבר זמן הגאולה, הזמן ד"ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", או לכל הפחות אתחלתא דענין זה, שכן, מצד טעות זו עלולים ליפול למטה.

ובהקדמה¹²:

כאשר הרמב"ם מדבר אודות ימות המשיח¹³ — מתאר מי יהי המשיח: "מלך מבית דוד, הוגה בתורה ועוסק במצוות .. ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמות השם".

"יכוף" — אין פירושו להעמיד את התומ"צ ל"הצבעה" ח"ו, לשמוע את דעת כל המשתתפים, ולהחליט ע"פ "רוב דעות": שאם רוב הדעות יצביעו עבור התורה, אזי יקבלוה, ואם לאו ח"ו... — מובן מאליה שלא זהו פירושה של כפי!

"יכוף" פירושו — שאפילו אם הוא אחד ויחיד בכל העולם שמכיר באמיתותה של התורה, יש בידו התוקף והכח לכפות את כל בני ישראל לשמור את התורה!

ואין הכוונה רק לשמירת התורה ברחוב ובפרהסיא, אלא גם בביתו הפרטי של כאו"א — גם שם כופה הוא כאו"א מישראל שבביתו הפרטי ישמרו תומ"צ. ובפשטות — שנכנס אל תוך הבית, וכופה על יושביו לשמור שבת ולאכול כשר! ואם בכניסתו לבית רואה הוא שאין שם מערכות כלים ("דישעס") נפרדות לבשר ולחלב, אלא מערכת כלים אחת בלבד — נוטל אותה ושוברה!

זהו התוקף והכח שיהי בעניני יהדות בימות המשיח!

וכאשר רואים שעניני יהדות אינם בתוקף כ"כ, ואדרבה: טוענים שאין זכות לכפות על אדם ענינים שאינו רוצה ואינו מאמין בהם, כיון שלכל אדם הזכות להתנהג בהתאם להבנתו, וכפיית אדם נגד רצונו היא

(13) הלי' מלכים ספי"א.

(12) ראה גם לעיל ע' 123 ואילך.

דבר "בלתי אנושי" ("ניט איידל און מענטשליך")... ויתירה מזו, שמעמידים את התורה ל"הצבעה" ח"ו — הרי מובן שלא נמצאים עדיין בזמן הגאולה, ואפילו לא ב"אתחלתא" שבזה.

ואדרבה: ההעלם והסתר נעשה גדול עוד יותר, העלם והסתר שמעולם לא הי' כמוהו — לקחת ענין של גלות, חושך כפול ומכופל, ולומר על כך שזהו אתחלתא דגאולה!

ובכן: כאשר נמצאים במצב של העלם והסתר שכזה — אסור לטעות ולחשוב שהגיע כבר הזמן ד"ושקטה", שאין עוד צורך להלחם מלחמות ה', ואפשר לישון במנוחה על מטתו, והענינים ייעשו בדרך ממילא, שהרי ארץ-ישראל נמצאת כבר בידי בני ישראל;

צריכים לדעת שמוכרח להיות הענין ד"יראה", להתיירא מן הרשעים ולהלחם נגדם מלחמת ה', ועוד ביתר תוקף מאשר קודם לכן — כיון שההעלם והסתר נעשה גדול יותר (כנ"ל).

הכוונה ב"רשעים" היא — לא רק לאלו שעוברים עבירות בפועל דוקא, אלא גם עצם האפשרות לענין של רע היא ענין של "רשעים". ובמילא, כל ענין שיש בו עדיין אפשרות לענין של רע — לא יתכן שבענין זה יהי' בירור בדרך ממילא, כיון שבו גופא יש עדיין נתינת מקום לרע.

דוגמא לדבר — בגליא דתורה: דבר המקבל טומאה, אף שהוא עצמו איננו טמא, אלא יש לו אפשרות לקבל טומאה — הרי בכמה דינים אינו חוצץ בפני הטומאה¹⁴.

ולכן יש לדעת, שכל זמן שישנה עדיין אפשרות לענין של רע — צריכה להיות העבודה ד"יראה", להלחם מלחמת ה', ובתוקף.

ה. ועפ"ז יובן גם התחלת הכתוב — "משמים השמעת דין":

מצד זה שנמצאים עתה במצב של העלם והסתר וחושך כפול ומכופל — הרי דוקא עתה מגלים מלמעלה ענינים שעד עתה לא היו נותנים בריבוי כ"כ, ועד שמראים עתה במוחש נסים שלמעלה מהטבע, ככדי שע"י ענינים אלו יוכלו לעבור את החושך.

אמנם, ההעלם והסתר הוא גדול כל כך, שהיצה"ר מעלים על הנסים גופא; הוא מנסה לשכנע ("איינשמועסן") את האדם שמדובר בענינים טבעיים ובענינים של מקרה ח"ו.

(14) ראה ב"ב יט, ב. רמב"ם הלי' טומאת מת רפט"ו.

ועל זה גופא נותנים כחות מלמעלה — כדי שיוכלו להתבונן ("זיך איינקוקן") ולראות את האמת, שמדובר בענינים של השגחה פרטית ונסים שלמעלה מהטבע.

וזהו פירוש הכתוב "משמים השמעת דין" — דקאי על הנסים ועל הכחות שנותנים מלמעלה לראות את הנסים, כדי שעי"ז יבינו את המצב שעומדים בו ("מען זאָל וויסן וואו מען האַלט"), ויפעלו בסדר העבודה ד"ארץ יראה ושקטה".

ו. ויש להביא דוגמא לנסים שלמעלה מהטבע שמראים לאחרונה, ובהקדמה:

ידוע ומפורסם¹⁵, שכ"ק מו"ח אדמו"ר היתה דעתו מאד לא נוחה ("ער האָט זייער ניט געהאַלטן") מלימוד חכמות חיצוניות, שזהו ענין שאודותיו כותב אדמו"ר הזקן¹⁶ ש"מטמא בחי" חב"ד שבנפשו", ולכן התנגד לכך כ"ק מו"ח אדמו"ר — בנוגע לבני ישראל בכלל, ובנוגע לתלמידי תומכי־תמימים בפרט.

ואין זה בסתירה לכך שכ"ק מו"ח אדמו"ר שלח כסף לקבוצת סטודנטים מבני ישראל, שלמדו בשווייץ, כדי לסדר מטבח כשר וכדומה¹⁷ — שהרי ברור שכאשר רואים יהודי שהוא חגור בשתי רגליו, ואפשר לפעול שיהי' חגור ברגלו אחת בלבד — יש לפעול לשם כך בכל הכחות, אף שלע"ע אין יכולים לרפאות את הרגל השני'.

ועד"ז בעניננו — שאלו העוסקים בחכמות חיצוניות הם בדוגמת "חגור":

"חגור" פירושו — לא מי שאין לו ח"ו רגלים כלל, כי אם אדם שיש לו רגלים, אלא שהוא צולע על רגליו.

ועד"ז ברוחניות: ענין הרגלים ברוחניות הוא ענין האמונה¹⁸, ו"חגור" פירושו — לא מי שאינו מאמין ח"ו, כי אם, שאף שמאמין בהקב"ה, ואחר אכילתו מברך להקב"ה שהוא "זן ומפרנס לכל", אלא שאמונתו זו היא באופן של "צליעה" — הוא אינו מעלה על דעתו שהקב"ה יתן לו את פרנסתו באופן אחר, אלא דוקא ע"י שילך ל"קאַלעדזש" וילמד חכמות חיצוניות!...

¹⁵ ראה גם תו"מ ח"ג ע' 73 ואילך. ¹⁷ ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו ע' נט. ח"א ע' קנו ואילך. ח"ז ס"ע כו ואילך. ועוד.

ע' נה. ע' עח.

¹⁶ תניא ספ"ח.

¹⁸ ראה תניא אגה"ק ס"א.

בשעה שהוא יושב ועורך "חשבון", שבעוד מספר שנים יצטרך להביא פרנסה, ולכן לומד חכמות חיצוניות, בחשבו שפרנסתו תהי' בעתיד מחכמות חיצוניות אלו — הרי זה מורה ששכח לרגע אודות הקב"ה שהוא זן ומפרנס לכל!

והגע עצמך:

הקב"ה מנהיג את העולם מאז שבראו — חמשת אלפים שבע מאות וחמש עשרה שנים, ותמיד הוא זן ומפרנס לכל, עוד לפני שכל מציאות ה"קאָלעדזש" היתה בעולם; אבל הוא חושב, שהדרך היחידה שבה הקב"ה יתן לו פרנסה — היא רק ע"י הליכה ל"קאָלעדזש", ובאופן אחר אין הקב"ה יכול ח"ו ליתן לו את מאת הדולרים לשבוע שהוא זקוק להם!... הדרך היחידה היא "קאָלעדזש"!

חכמות חיצוניות המטמאות את חב"ד שבנפש, ענין שהוא היפך התורה — הם, לדעתו, הכלי היחיד שעל ידו יכול הקב"ה ליתן פרנסה!...

ז. וכל-כך גדל ההעלם והסתור, שלא זו בלבד שאין תוקף בענין האמונה, אלא שאין מסתכלים אפילו בעיני בשר, אפילו בדברים המתרחשים בפועל ונראים בחוש:

רואים בחוש, שמבין אלו ההולכים ל"קאָלעדזש" — אחוז קטן בלבד מסתדרים ומתפרנסים בסופו של דבר באותו ענין שלמדו שם.

אלו שמנהלים את ה"קאָלעדזשן" — הם בעצמם מודים שאלו המתפרנסים בסופו של דבר מלימודיהם הם מייעוטא דמיעוטא, אחוז קטן ביותר, שאין להתחשב בו.

— אפילו לדעת רבי מאיר ש"חייש למיעוטא", הרי ל"מיעוטא דמיעוטא" לא חייש גם רבי מאיר¹⁹. —

ולאידך גיסא — רואים בחוש, שרובא דרובא מאלו שנשארו ללמוד בישיבה, ולא למדו חכמות חיצוניות — מפרנס אותם הקב"ה בהרחבה!

ונמצא, שאפילו מצד החוש אין מקום למחשבה זו. וזה שאעפ"כ חושב הוא כך — הרי זה כמארז"ל²⁰ "אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות", דהיינו שהוא מאבד גם את שכלו האנושי!

אלא, שנוסף לכך שמחשבה זו מוכיחה על חשבון לא נכון ("ניט אויסרעכענען זיך"), ועל כך שהוא אינו מביט אפילו על דברים הנראים

(20) סוטה ג, א.

(19) יבמות קיט, א"ב. וש"נ.

בחוש, בעיני בשר — הרי נוסף לזה הדבר מורה גם על ענין של "חיגר", שהוא "צולע" באמונתו (כנ"ל).

ח. ומצד גודל ההעלם והסתר, חושך כפל ומכופל — מראים מלמעלה נסים, אולי על ידם ימנע מללמוד חכמות חיצוניות:

מכריזים על חוק חדש, ומערימים קשיים על הכניסה ל"קאָלעדזש", ומצריכים לעמוד בתנאים קשים כו' — כדי שיימנע מלילך לשם וילך לישיבה ללמוד תורה.

אלא שמצד ההעלם והסתר — חושב הוא שזהו ענין "טבעי", וש"לא אליו מתכוונים" ("מען מיינט דאָס ניט אים")...

ולכן מראים מלמעלה נסים גדולים עוד יותר — שגם לאחר שעמד בכל התנאים הנדרשים, למד מה שהי' עליו ללמוד, ויש ברשותו כל הידיעות הנדרשות — אין הדבר מצליח ("גייט עס ניט דורך"), מצד סיבות צדדיות.

— הוא עמד בכל התנאים, יש ברשותו כל הידיעות, ואעפ"כ אומרים לו: איננו מקבלים אותך, לך לישיבה והמשך ללמוד תורה! הוא חושב שהם אמרו לו זאת; אבל האמת היא שאומרים לו זאת מלמעלה, אלא שהדבר עובר דרכם, בדוגמת "ויפתח ה' את פי האתון"²¹.

— איתא בזהר²² טעם להענין ד"ויפתח ה' את פי האתון" — דאל"כ הי' אפשר לדמות שאילו ניתן לבעלי-החיים לדבר, מי יודע אילו חכמות נפלאות היו שומעים מהם!... ולכן "ויפתח ה' את פי האתון" — כדי להראות ש"חכמתה" של האתון אינה כל-כך נפלאה ("ס'איז גאָר ניט אַזוי געוואָלדיק")...

הם אמנם לא אומרים לו: "שמע נא, יהודי אתה ועליך ללמוד תורה, ומדוע רוצה אתה לטמא את חב"ד שבנפשך בחכמות חיצוניות?" — בשפה כזו אין "אתון" יכולה לדבר!... ולכן הם מדברים בלשונם שלהם — "שפת-אתונות" ("אויף דעם אתון-שפראַך"); אבל יש לדעת שכל זה הוא בהשגחה פרטית, וזוהי הוראה עבורו מלמעלה שיחזור לישיבה ללמוד תורה, ויפסיק לחשוב אודות לימוד חכמות חיצוניות.

ט. אמנם, ההעלם וההסתר הוא גדול עד כדי כך, שמבלי הבט על

(22) ח"ג רי, א.

(21) פרשתנו (בלק) כב, כח.

כל הנסים שמראים לו — מנסה הוא לשכנע את עצמו ("זיך איינשמועסן") שמדובר בענינים טבעיים.

ועל כך נותנים כחות מלמעלה — כדי שיגיע אל האמת, ויראה שמאורעות אלו הם נסים, שתוכנם — הוראה מלמעלה,

ועליו להשתמש בכחות אלו לא רק עבור עצמו (דהיינו שיפסיק בעצמו לחשוב אודות לימוד חכמות חיצוניות), אלא לדבר עד"ז גם עם חבריו, ולהסביר להם כיצד מורים הוראות מלמעלה באופן תמידי שלא ללמוד חכמות חיצוניות,

ועד כדי כך, שמוסרים הוראות אלו ע"י "פי האתון" גופא — שה"אתון" עצמו תובע שיסתלקו ממנו וילכו ללמוד תורה!

י. זוהי כללות סדר העבודה שצ"ל בשנה זו (השייכת להקאפיטל ד"משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה", כנ"ל ס"א):

יש לדעת שישנו עדיין רע בעולם, וישנו עדיין רע באדם עצמו, וממילא יש צורך לעסוק בקביעות בהעבודה ד"יראה" — לנהל ללא הפסק מלחמה, כדי לגרש ולדחות את הרע;

אבל לאידך גיסא יש לדעת, שאף שעדיין לא הגיע הזמן ד"ושקטה", זמן הבירור בדרך מנוחה מצד הגילויים שלמעלה, אלא יש עדיין צורך בעבודה רבה — אעפ"כ ישנה על כך אתערותא דלעילא, נתינת כח מלמעלה ("משמים"), שהו"ע הנסים שלמעלה מהטבע, והכחות שנותנים כדי לראות נסים אלו,

ויש לנצל את הענין ד"משמים השמעת דין" — הכחות והסייעתא דשמיא — להעבודה ד"יראה", ועי"ז זוכים ל"ושקטה" — "יום שכולו שבת ומנוחה"²³, ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו.

